

Kutu 2.1

Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat ve Katılma Hesapları ve TL Vadeli Mevduata Dönüşümün Desteklenmesi

Tasarruf sahiplerinin mevduat tercihlerinde Türk lirasının (TL) öncelikli olması ve banka bilançolarında TL payının artmasını sağlamak amacıyla Aralık ayında kur korumalı mevduat ve katılım hesabı (KKH) uygulaması devreye alınmıştır. KKH uygulaması, Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB) desteği altında açılacak TL hesapları ile, TCMB destekli olarak YP (Yabancı Para) mevduattan TL hesaba dönüşüm uygulanmalarından oluşmaktadır. HMB destekli KKH uygulaması ile TL mevduat müşterilerinin tasarrufları kur riskine karşı korunmaktadır. TCMB destekli uygulama ise YP mevduat hesabı olan müşterilerin TL mevduat hesaba dönüşümünü sağlamaktadır. TCMB destekli olarak YP hesaptan TL'ye dönen mudiler, vade sonunda HMB destekli uygulamadan yararlanarak tasarruflarını kur riskine karşı korumaya devam edebileceklerdir. Her iki uygulamaya ilişkin detaylar Tablo 1'de paylaşılmaktadır.

HMB tarafından 21 Aralık 2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yurt içinde yerleşik gerçek kişilerin TL tasarruflarının yabancı para karşısındaki değerini korumaya dayalı "Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat ve Katılma Hesapları" yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, TCMB tarafından da yurt içi yerleşik gerçek ve tüzel kişi hesap sahiplerinin talebi üzerine döviz ve altın mevduat/katılım fonu hesaplarının vadeli Türk lirası mevduat/katılma hesaplarına dönüşümüne destek sağlanmaya başlamıştır. Söz konusu uygulamada yabancı para mevduat hesaplarının TL'ye dönüşümünde, yurt içi yerleşik gerçek ve tüzel kişiler için sırası ile 20.12.2021 ve 31.12.2021 tarihi itibarıyla mevcut bulunan ABD Doları, Euro ve İngiliz Sterlini cinsinden döviz tevdiat hesapları ve döviz katılım fonları esas alınmaktadır. Altın hesaplardan TL'ye dönüşümde ise, yurt içi yerleşik gerçek kişilerin 28.12.2021 ve yurt içi yerleşik tüzel kişilerin 31.12.2021 tarihi itibarıyla mevcut olan altın hesapları ve bu tarihlerden sonra açılacak işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesapları uygulama kapsamındadır.

Sistemin esas tasarruf sahiplerinin TL cinsi varlıklara yönelmesini teşvik etmeye ve Türk lirası cinsinde getiri sağlarken kur farkından doğabilecek kayıpların kamu tarafından telafi edilmesine dayanmaktadır. Bu uygulamayı tamamlayıcı olarak, zorunlu karşılık uygulamasında likidite imkanlarını arttırıcı değişikliklerle bankaların yeni ürünlere yönelmesi teşvik edilmektedir. Getirilen destekler ile bankacılık sistemindeki toplam mevduat/katılım fonu içinde Türk lirasının payının artırılması ile finansal istikrarın desteklenmesi amaçlanmıştır.

KKH uygulaması bir bütün olarak, sistemdeki döviz likiditesinin verimli kullanılmasını, banka bilançolarının iyileşmesini ve Merkez Bankası rezervlerinin güçlenmesini destekleyici niteliktedir. Türk lirasına dönüşümün sağlanması ve beraberinde Türk lirasının istikrar kazanması HMB destekli uygulamanın bütçeye getirebileceği potansiyel yükü sınırlandırmaktadır. Kur korumalı TL mevduata dönüşüm karşılığı olarak TCMB'nin döviz satın alıyor olması Merkez Bankası bilançosunu uygulama kaynaklı kur riskine karşı korumaktadır.

HMB'nin desteklediği Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat/Katılma Hesapları ve TCMB'nin desteklediği vadeli TL mevduat/katılım fonuna dönüşümün destek mekanizması mevduat sahibine sağladığı getiri açısından benzerlikle birlikte birtakım farklılıklar içermektedir (Tablo 1). Her iki uygulama bir bütün olarak hem TL mevduat sahiplerine hem de YP mevduat sahiplerine getirilerini kur riskine karşı koruma olanağı sunmaktadır. YP mevduat sahiplerinin TL'ye dönüşümünü akabinde TL'de kalması durumunda da kur koruma hesaplarından yararlanmaya devam edebileceklerdir. Döviz ve altın mevduat/katılım fonu hesaplarının bir defaya mahsus olmak üzere TL mevduata dönüştürülmesinde, gerçek kişi tasarruf sahiplerine 3 ay, 6 ay ve 1 yıllık vade tercihi sunulmaktadır. Kur korumalı vadeli TL mevduata ise 9 ay vade tercihi de mevcut vadelere (3 ay, 6 ay, 1 yıl) eklenmiş ve söz konusu mevduatın yinelenmesi mümkün kılınmıştır.

Kur Korumalı TL vadeli mevduata geçişlerde bankalar tarafından uygulanacak azami faiz oranlarına üst sınır getirilmiş ve bankaların uygulayacağı asgari faiz oranının TCMB tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının altında olamayacağı belirtilmiştir. Bankalarca uygulanacak azami faiz oranının ise, asgari faiz oranının en fazla 300 bp üzerinde olabileceği ve HMB tarafından güncellenebileceği ifade edilmiştir. Diğer yandan döviz cinsi ve altın cinsi hesaplardan yeni finansal ürüne geçilmesi durumunda ise bankanın mevduat hesabına uygulayacağı faiz oranının TCMB tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının altında olamayacağı belirtilmiş ancak bankaların uygulayacağı faiz oranına ilişkin bir üst sınır konulmamıştır.

Katılma hesaplarına dağıtılacak kar pay oranlarının ise katılım bankacılığı esasları çerçevesinde belirleneceği, katılma hesabına sağlanacak getirinin Merkez Bankasının katılım bankaları ile açık piyasa işlemleri kapsamında yaptığı bir hafta vadeli geri satım vaadi ile alım işlemlerinde oluşan maliyetten düşük olması halinde aradaki farkı katılım bankacılığı esasları çerçevesinde katılım bankasının karşılayabileceği, karşılanmayan kısım için Merkez Bankasınca ödeme yapılmayacağı açıklanmıştır.

Kur korumalı TL vadeli mevduat ve katılım hesapları uygulaması ilişkin hesaplardan elde edilen gelirlerde stopaj sıfırlanarak söz konusu yeni finansal ürüne geçiş özendirilmektedir.

Tablo 1. Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat ve TL Vadeli Mevduat Dönüşümü Esasları

	Kur Korumalı TL Mevduat	Döviz Tevdiat Hesaplarından Türk Lirası Vadeli Mevduata Dönüşüme Sağlanan Destek	Altın Mevduat Hesaplarından Türk Lirası Vadeli Mevduata Dönüşüme Sağlanan Destek
Yararlanan	Yurt içi yerleşik gerçek kişi	Yurt içi yerleşik gerçek ve tüzel kişi ¹	
Kapsam	TL vadeli mevduat ve katılma hesapları	ABD doları, Euro, İngiliz sterlini döviz tevdiat hesapları ve döviz cinsinden katılım fonlarından dönüşen TL vadeli mevduat ve katılma hesapları	Altın depo hesapları ve altın cinsinden katılım fonu hesaplarından dönüşen TL vadeli mevduat ve katılma hesapları
Vade	3, 6, 9 ay ve 1 yıl	Gerçek kişi: 3, 6 ay ve 1 yıl Tüzel kişi: 6 ay ve 1 yıl	
Destek Sağlanacak Hesaplar	21.12.2021 tarihinden sonra açılacak kur korumalı TL vadeli mevduat ve katılma hesapları	Gerçek kişi: 20.12.2021 tarihinde mevcut hesaplar Tüzel kişi: 31.12.2021 tarihinde mevcut hesaplar	<ul style="list-style-type: none"> Altın Hesapları: Gerçek kişi: 28.12.2021 tarihinde mevcut hesaplar Tüzel kişi: 31.12.2021 tarihinde mevcut hesaplar İlgili tarihlerden sonra açılacak işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesapları
Yararlanma Sıklığı	Vade sonunda yenileme	Bir defaya mahsus	
Bankalarca Uygulanabilecek Asgari Getiri Oranı	TCMB bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı	TCMB bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı ²	

¹ Yurt içi yerleşik gerçek kişi, yurt dışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahibi Türk vatandaşları dahil Türkiye'de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek kişileri; yurt içi yerleşik tüzel kişi, Bankalar ve Merkez Bankasınca belirlenen diğer mali kuruluşlar hariç olmak üzere Türkiye'de kanuni yerleşim yeri bulunan tüzel kişileri ifade eder.

² Katılma hesabına sağlanacak getirinin Merkez Bankasının katılım bankaları ile açık piyasa işlemleri kapsamında yaptığı bir hafta vadeli geri satım vaadi ile alım işlemlerinde oluşan maliyetten düşük olması halinde aradaki farkı katılım bankacılığı esasları çerçevesinde katılım bankası karşılayabilir, karşılanmayan kısım için Merkez Bankasınca ödeme yapılmaz.

Bankalarca Uygulanabilecek Azami Faiz Oranı	TCMB bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı + 300 baz puan	-	-
Vade başı kuru	TCMB'nin saat 11.00'de açıkladığı döviz alış kuru	TCMB'nin saat 10:00-15:00 aralığında saat başı ilan ettiği döviz alış kuru	TCMB'nin saat 10:00-15:00 aralığında saat başı ilan ettiği gram altının TL karşılığı alış fiyatı
Vade sonu kuru	TCMB'nin saat 11.00'de açıkladığı döviz alış kuru	TCMB'nin saat 11.00'de açıkladığı döviz alış kuru	TCMB'nin saat 11.00'de açıkladığı gram altının TL karşılığı alış fiyatı
Vade sonu getirisi	Vade sonunda faiz getirisi bankalarca ödenir, vade başındaki kura göre, kur getirisinin faiz getirisinden fazla olması durumunda, aradaki fark HMB tarafından karşılanarak Bankalarca ödenir.	Vade sonunda faiz getirisi bankalarca ödenir, vade başındaki kura göre, kur getirisinin faiz ya da kar payı getirisinden fazla olması durumunda, aradaki fark TCMB tarafından karşılanarak Bankalarca ödenir.	Vade sonunda faiz getirisi Bankalarca ödenir, vade başındaki fiyata göre, fiyat getirisinin faiz ya da kar payı getirisinden fazla olması durumunda, aradaki fark TCMB tarafından karşılanarak Bankalarca ödenir.
Vadeden Önce Çekim Halinde Getiri	Hesabın açıldığı ve kapandığı tarihlerdeki kurun düşük olanına göre hesap bakiyesi güncellenir. HMB tarafından kur farkına ilişkin ödeme yapılmaz.	Türk lirası mevduat veya katılma hesabından vadeden önce çekim yapılması halinde hesap sahibine TCMB tarafından herhangi bir fark ödenmez. Ayrıca, çekimin yapıldığı tarihte kurda düşüş olması halinde vade başındaki döviz tutarının çekimin yapıldığı tarihteki kur üzerinden Türk lirası karşılığı ödenir	Hesabın açıldığı ve kapandığı tarihlerdeki kurun düşük olanına göre hesap bakiyesi güncellenir. TCMB tarafından fiyat farkına ilişkin ödeme yapılmaz.
Resmi Duyuru ve İlgili Mevzuat	<ul style="list-style-type: none"> 21 Aralık 2021 tarihinde HMB tarafından yapılan basın açıklaması 24.12.2021 tarihli Kur Korumalı TL Vadeli Mevduatlara ve Katılma Hesaplarına İlişkin Uygulama Esasları Hakkında HMB Basın Açıklaması 	<ul style="list-style-type: none"> Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesabına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ, Sayı: 2021/14, TCMB, 21 Aralık 2021 tarihli Mükerrer Resmi Gazete Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/14)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sayı: 2021/17, TCMB, 31 Aralık 2021 tarihli Resmi Gazete Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/14)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sayı: 2022/1, TCMB, 11 Ocak 2022 tarihli Resmi Gazete 	<ul style="list-style-type: none"> Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ, Sayı: 2021/16, TCMB, 29 Aralık 2021 tarihli Resmi Gazete Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/16)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sayı: 2021/18, TCMB, 31 Aralık 2021 tarihli Resmi Gazete Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/16)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Sayı: 2022/2, TCMB, 11 Ocak 2022 tarihli Resmi Gazete